

απόψεις

Η αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της υπερφορολόγησης και της ανταποδοτικότητας στην εισπραξη των φόρων

Το ζήτημα της υπερφορολόγησης και η αντίστροφη σχέση της με την αποδοτική εισπραξιμότητα των φόρων έχει απασχολήσει τη στήλη αρκετές φορές. Η αποδοτικότητα στην εισπραξη φόρων πρωτίστως συναντά ως όριο τον εισοδηματικό περιορισμό κάθε φορολογικού υποκειμένου. Καθένας από εμάς θεωρεί κάποιο κατώτατο όριο εισοδήματος, ως αναγκαίο για την επιβίωσή του, με περαιτέρω αποτέλεσμα να μην αποδέχεται συμπίεση ή ελάττωση του ορίου αυτού προς τον σκοπό της καταβολής φόρων. Προφανώς, μετά από κάθε επιβολή ή αύξηση φόρου, καθένας από εμάς επιλέγει κάποιο άλλο (κατώτερο από το αμέσως προηγούμενο) σημείο μεγιστοποίησης της ευημερίας του. Όμως, το ζητούμενο στη χάραξη φορολογικής πολιτικής δεν είναι μόνο η εισπραξη των κατά το δυνατόν μεγαλύτερων εσόδων, αλλά η εύρεση του φόρου εκείνου που δίνει τα ίδια έσοδα στο κράτος και ταυτόχρονα μετακινεί προς τα κάτω με τον λιγότερο έντονο τρόπο το σημείο ευημερίας των πολιτών. Και τούτο είναι προφανές: κάθε αύξηση φορολογικού βάρους μειώνει το καθαρό εισόδημα-περιουσία του φορολογούμενου, με περαιτέρω συνέπεια να μειώνει την κατανάλωση και την επένδυση, με περαιτέρω συνέπεια να μειώνεται η παραγωγή αφού μειώνεται η ζήτηση, με περαιτέρω συνέπεια να αυξάνει η ανεργία και με περαιτέρω συνέπεια να βυθίζεται η χώρα σε ύφεση και συνεχόμενα σε ακόμη μεγαλύτερη ύφεση. Έτσι, κατά την επιβολή ή την αύξηση ενός φόρου δεν θα πρέπει να ερευνάται μόνο το προσδοκώμενο ποσοστό εισπραξιμότητας του αλλά θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και το πόσο η επιβολή ή/και η αύξηση του φόρου χειροτερεύει την κατάσταση του φορολογούμενου έναντι του ύψους των εσόδων για τα οποία υπάρχει η προσδοκία εισπραξιμότητας τους. Με άλλα λόγια και λαμβάνοντας υπόψη το ύψος του εισοδηματικού περιορισμού και την ελαστικότητά του καθώς και το σημείο ευημερίας των φορολογούμενων, θα πρέπει να ερευνάται αν και σε ποιο βαθμό η επιβολή ενός νέου ή/και η αύξηση ενός υφιστάμενου φόρου χειροτερεύει τη θέση του ατόμου, κατά τρόπο (ποσό) που τελικά υπερβαίνει το προσδοκώμενο από τον φόρο επιπρόσθετο έσοδο.

Η αφορμή που σήμερα επαναλαμβάνουμε τα πιο πάνω, τα οποία είναι γνωστά σε όλους μας είναι τα στοιχεία που παρουσίασε ο ανεξάρτητος μη κερδοσκοπικός Οργανισμός «διαΝΕΟσις» αναφορικά με τη φοροδιαφυγή, σε εκδήλωση του ΣΕΒ, στις 21.3.2017. Κατά την έρευνα που πραγματοποίησε ο Οργανισμός, η αύξηση της φορολογίας, η πολυνομία - πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος, η ανασφάλεια δικαίου και η έλλειψη στοχευμένης πολιτικής βούλησης οδήγησε τελικά στην αύξηση της φοροδιαφυγής και στη συνεχόμενη συρρίκνωση της φορολογικής βάσης.

Κατά τη σχετική έρευνα του Οργανισμού, η φοροδιαφυγή υπολογίζεται ότι κυμαίνεται μεταξύ 6% και 9% του ΑΕΠ και ισοδυναμεί τελικά με το 32% των δημοσίων εσόδων, με αποτέλεσμα ακόμη και σήμερα μετά από 8 χρόνια βαθιάς κρίσης, το κράτος να χάνει από τη φοροδιαφυγή έως και 16 δις τον χρόνο, δαπανώντας αντίστοιχα 28 δις για συντάξεις, 15 δις για μισθούς και 12 δις για την εξυπηρέτηση του χρέους. Περαιτέρω, τουλάχιστον κατά τα στοιχεία του έτους 2011, που επεξεργάστηκε η σχετική έρευνα, η σχέση μεταξύ των φορολογούμενων που πληρώνουν φόρους και του ύψους των φόρων που αυτοί πληρώνουν φαίνεται να είναι ανισοκατανομημένη. Ποσοστό 64% των ελεύθερων επαγγελματιών δήλωσε το 2011 εισοδήματα κάτω από το αφορολόγητο όριο. Το 49% των μισθωτών δήλωσε εισόδημα κάτω των 12.000 ευρώ. Οι 900 μεγαλύτερες επιχειρήσεις (0,4% του συνόλου) κατέβαλαν το 61% του φόρου των νομικών προσώπων. Μόλις ποσοστό 8% (εισόδημα άνω των 42.000 ευρώ) πλήρωσε το 69% του φόρου εισοδήματος φυσικών προσώπων.

Ο συνδυασμός μεταξύ αφενός της συνεχόμενης επί οκτώ χρόνια αύξησης της φορολογίας χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το όριο του εισοδηματικού περιορισμού, το σημείο ευημερίας και η ανάγκη να υφίστανται διαθέσιμα για να κατευθυνθούν στην κατανάλωση και την επένδυση και αφετέρου της συνεχιζόμενης φοροδιαφυγής αλλά και της ανισοκατανομής των φορολογικών βαρών σε βάρος μικρού, τελικά, μέρους του παραγωγικού ιστού της χώρας είναι προφανές ότι δυσκολεύει, αν όχι αποκλείει, την ανάκαμψη της ιδιωτικής οικονομίας.

Αν δεν περιοριστεί η μαύρη τρύπα της φοροδιαφυγής, δεν οργανωθεί αποτελεσματικά η φορολογική διοίκηση και αυτή δεν δράσει μακριά από τις ακρότητες των συνεχών παρατάσεων των παραγραφών και προσδιορισμού φορολογητέας ύλης με τη χρήση τεκμηρίων (προσαύξηση περιουσίας κ.λπ.), αν δεν μειωθούν οι φορολογικοί συντελεστές και αν δεν απλοποιηθεί με σταθερότητα και συνέπεια στο φορολογικό σύστημα δεν φαίνεται δυνατή η έξοδος από την ύφεση.

Δυστυχώς, την απαισιόδοξη αυτή εκτίμηση δεν την υποστηρίζουμε μόνο εμείς, αλλά την αποδεικνύουν τα μαθηματικά - οικονομετρικά μοντέλα μέτρησης του υπερβάλλοντος βάρους, του αποτελέσματος υποκατάστασης, της ελαστικότητας του σημείου ευημερίας και της οριακής χρησιμότητας και τελικά η καμπύλη Lafarge.

Ασπασία Μάλλιου